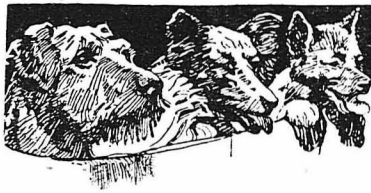

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ - ΕΦΑΜΙΛΙΟΝ ΤΟΥ ΒΕΡΒΕΡΟΥ

ΤΟΥ ΟΥΓΟΥ ΦΩΣΚΟΛΟΥ

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΣ

ΤΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ ΟΡΤΙΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

'Αγαπητέ μου Λορέντζε,

'Αν τύχη και ἴδης τὴν 'Ισαβελλίνα φίλησέ την χίλιες φορές ἐκ μέρους μου. Ὃταν ὄλοι με λησμονήσουν, ὅταν κανενας στὸν κόσμο δὲν θὰ με θυμᾶται πιά, ἴσως τὸ κοριτσάκι αὐτὸ ν' ἀναφέρει καμμιά φορά τὸ ὄνομα τοῦ 'Ιακώβου τῆς... Γιατί, ἀγαπητέ μου Λορέντζε, στὴ σημερινὴ τραγικὴ κατάστασι πού βρισκομαι, μέσα στὴν ἀπιστία τῶν ἀνθρώπων πού με περιβάλλου, σὲ ποιὸν ἄλλο μπορῶ νὰ ἐμπιστευθῶ τὰ μυστικά μου, ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἄθλιο πλαστανάκι πού ξέρω πὼς δὲν ἐμὸλυνεν ἀκόμα τὸ συμφέρον, ὁ ὑπολογισμὸς και ὄλες ἐκείνες ἢ ταπεινὲς σκέψεις τῆς μάταιης ζωῆς τῶν ἀνθρώπων.

Τὸ κοριτσάκι αὐτὸ ξέρω, ὅτι με συμπαθεῖ, ξέρω ὅτι με σκέπτεται ἀκόμα, και ἂν τύχη κάποτε και μάθω, πὼς κι' αὐτὸ με ξέχασε, ὦ! τότε, πιστεψέ με Λορέντζε, πὼς θὰ πεθάνω ἀπὸ τὴ λύπη μου.

Φοβοῦμαι ὁμως, φίλε μου, φοβοῦμαι πολὺ, μήπως και σὺ με ξεχάσης καμμιά φορά. Ἡ φιλία, ὁ τερπνὸς αὐτὸς σύντροφος τῆς νεότητος και ἡ μόνη παρηγοριὰ τῆς δυστυχίας, μαραίνεται φιλε μου κι' αὐτὴ, σβύνει, καταστρέφεται. Ἔτσι συμβαίνει με ὄλα τὰ μεγάλα αἰσθήματα στὸν κόσμο.

Μὰ εὖθις ὁμως Λορέντζε, πιστεψέ με, εἰ δὲν θὰ με χάσης ποτὲ ἀπὸ κοντά σου, παρὰ μόνον τὴ στιγμή πού θὰ κατεβῶ στὸν Ἄδη. Ὅχι! δὲν παραπονοῦμαι, δὲν κλαίω γιὰ τὶς δυστυχίες μου, γιὰτι χωρὶς αὐτὲς δὲν θὰ ἦμουνα ἴσως ἀξίος νὰ ἔχω τὴ φιλία σου οὔτε θὰ μπορούσα νὰ σε ἀγαπῶ εἶτσι.

Μὰ ὅταν πιά δὲν θὰ ὑπάρχω στὴ ζωὴ, τότε θὰ θυμηθῆς και θὰ γνωρίσης περισσότερο τὴν καρδιά μου και τότε θὰ ἴδης, ὅτι δὲν εἶχες ἄλλον φίλο στὴ ζωὴ σὰν κι' ἐμένα.

VII

28 'Ιουλίου. Νύχτα

'Ασφαλῶς θὰ γιαιτρευόμουνα, θὰ ἡσυχάζα, θὰ ξεχνούσα, ἂν ἦταν δυνατό νὰ κοιμηθῶ τὴ νύχτα, ἂν μπορούσα νὰ βυθισθῶ σ' ἕνα πολύωρο και βαθύ ὕπνο. Φαίνεται ὅτι τὸ ὄπιο πού παίρνω δὲν με ὠφελεῖ σὲ τίποτα, γιὰτι ἐνῶ γιὰ μιὰ στιγμή βυθίζομαι σ' ἕνα λήθαργο, ξέσφα πατάγια και ἐξυπνάω τρομαγμένος. Ὅλες ἡ ὥρες τῆς νύχτας μου περνοῦν γεμάτες ἀπὸ φρικτὲς ὄπτασις πού βλέπω διαρκῶς μπροστά μου, ὄλο μου τὸ σῶμα τυραννείται ἀπὸ σπασμούς και ἡ καρδιά μου χτυπάει δυνατὰ και δὲν βρίσκει πουθενά ἡσυχία και ἀνακουφισή...

Αὐτὴ τὴν στιγμή μόλις σηκώθηκα και πῆρα τὴν πέννα νὰ σοῦ γράψω. Μὰ οὔτε τὸ κεφάλι μου, οὔτε ὁ σφυγμὸς μου με βοηθοῦν. Τρέμω, φλέγομαι ἀπὸ δυνατὸ πυρετὸ. Δὲν μπορῶ πιά νὰ σταθῶ στὰ πόδια μου. Θὰ ξαναπέσω στὸ κρεββάτι μου, μήπως μπορέσω νὰ βρῶ ἐκεῖ λίγη ἀνάπαυση. Φαίνεται πὼς ἡ ψυχὴ μου δὲν μπορεῖ πιά νὰ ζῆτὴ μέσα στὸ τάλαιπωρο, στὸ βασανισμένο σῶμα μου.

Ἔξω βρέχει, βροχάει, ἀστράφτει κι' ἐγὼ δέρομαι κι' ἐγὼ τυραννοῦμαι με ἕνα σωρὸ φρικτὲς σκέψεις πού περνοῦν ἀπὸ τὸ μυαλό μου.

Θεέ μου, θεέ μου! Πόσο εἶμαι δυστυχὴς!...

VIII

12 Ἀγούστου

Τί συμβαίνει φίλε μου; Τί γίνεσαι; Ἔχουν περάσει δέκα τρεῖς ἡμέρες ἀπὸ τὴ στιγμή πού ἔφυγε ὁ Μιχαὴλ και ἀκόμα δὲν ἔχω μάθει καμμιά εἰδησι. Πὼς δὲν γύρισε ἀκόμα; Τί τοῦ συμβαίνει; Γιατί δὲν μοῦ γράφεις, Λορέντζε; Μήπως μ' ἐξέχασες και σὺ;

Γιὰ τὸ θεό! Γράψε μου φίλε μου, γράψε δυὸ λέξεις γιὰ νὰ ἡσυχάσω.

Θὰ περιμένω ἀπάντησὶ σου μεχρὸ τὴ Δευτέρα και ἔστερα θὰ φύγω γιὰ τὴ Φλωρεντία.

— Ἐδῶ σ' αὐτὸ τὸ μέρος πού βρισκομαι, μένω ὄλη τὴν ἡμέρα κλεισμένος στὸ σπῆτι μου και μόνο τὴ νύχτα βγαίνο και περιφέρομαι σὰν σκιά στοὺς δρόμους τῆς πόλεως.

Ἄ! πόσο σπαράζεται ἡ καρδιά μου Λορέντζε, ὅταν βλέπω ἕνα σωρὸ γυναίκες νὰ με πλησιάζουν και νὰ μοῦ

ζητοῦν μερικὰ νομίσματα γιὰ ν' ἀγοράσουν ψομί... Δὲν ξέρω ποιὸς φταίνει γι' αὐτὴ τὴν ἄθλια κατάστασι τῆς κοινωνίας. Ἐκεῖνο πού ξέρω, ἐκεῖνο πού βλέπω καθαρὰ σ' αὐτὴ τὴν πόλι, εἶνε πὼς ὁ κόσμος ὑποφέρει, λυσυτρεῖ.

Σήμερα πού γύριζα ἀπ' τὸ ταχυδρομεῖο συνήντησα δυὸ δυστυχισμένους, δυὸ ζητιάνους, πού τοὺς ἔσερναν στὴν ἀγχόνη. Περιέργως νὰ μάθω τί συμβαίνει ἐρώτησα κάποιον ἀπ' τὸ πλῆθος πού εἶχε μαζευτὴ τριγύρω τους και μοῦ εἶπε, ὅτι τοὺς εἶχαν καταδικάσει εἰς θάνατον ἐπειδὴ κλέψανε ἕξι λίρες γιὰ νὰ γὰνε!

Εἶνε φοβερὸ, φίλε μου ν' ἀντικρύξῃ κανεὶς τέτοια δυστυχία στοὺς ἀνθρώπους...

Μοῦ λένε, ὅτι δὲν περναίει ἐβδομάδα χωρὶς νὰ ἀναγγελεθῆ και μιὰ ἀκόμα καταδικὴ στὴν ἀπαισία αὐτὴ ποιητὴ τοῦ θανάτου. Καὶ ὁ κόσμος τρέχει, τρέχει γιὰ νὰ ἴδῃ τὸ φρικτὸ αὐτὸ θέαμα και νὰ εὐχαριστῆτὴ με τὴν ἀδικη αὐτὴ ἀφαίρεσι τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς.

Και ὁμως με ὄλες αὐτὲς τὶς σκληρὲς ποινές, τὰ ἐγκλήματα διαρκῶς ἀξάνουν.

Ὅχι, ὄχι, φίλε μου! Δὲν μπορῶ πιά νὰ ζῶω σ' αὐτὸ τὸ μέρος. Δὲν μπορῶ πιά ν' ἀναπνεύω τὸν ἀέρα αὐτῆς τῆς πόλεως, πού ἀχνίξει ἀκόμα ἀπὸ τὸ αἶμα τῶων δυστυχισμένων ψυχῶν...

IX

Φλωρεντία 20 Ἀγούστου

Λίγο πρὶν σοῦ γράψω αὐτὸ τὸ γράμμα, εἶχα περάσει ἀπὸ τοὺς τάφους τοῦ Μακκιαβέλλη, τοῦ Γαλιλαίου και τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγίλου.

Ἐστάθηκα φίλε μου, ὥρες ὀλόκληρες ἐπάνω ἀπὸ τὶς μαρμάρινες πλάκες τους και κυττούσα σιωπηλὸς τὰ ἔρημα μνημεῖα τῶν μεγάλων ἐκείνων ἀνδρῶν.

Πόσο σεβασμὸ μοῦ φέρνει πάντοτε ἡ μνήμη τους, πόσο τρέμω ὅταν ἀναλογίζομαι τὴ ζωὴ τῶν θεῶν ἐκείνων μορφῶν πού ἐλάμπρυναν τὴν ἱστορία τῆς τέχνης.

Ἐκείνοι ὁμως πού ἔστησαν τὰ μουσολεῖα αὐτὰ ἄς μὴ νομίσουν ὅτι με τὴ πράξη αὐτὴ θὰ ἐξαγνιστοῦν ἴσως γιὰ τὰ τόσα μαρτύρια εἰς τὰ ὁποῖα ὑπέβαλον τὴ ζωὴ τῶν μεγάλων ἐκείνων και θεῶν πνευμάτων.

Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ξεχάσῃ κανεὶς τὴ φτώχεια, τὴ στέρηση και τὶς πιέσεις πού ὑπέστησαν οἱ δυστυχισμένοι στὴν ἐποχὴ τους.

Μπροστά στὰ μάρμαρα τῶν τάφων αὐτῶν ἐναθυμήθηκα τὰ ὥραια ἐκείνα χρόνια τῆς νεότητός μου, ὅταν ξενοῦσσα νύχτες ὀλόκληρες, ἐπάνω στὶς σελίδες τῶν συγγραμμάτων ὄλων ἐκείνων τῶν μεγάλων πνευμάτων τῆς ἱστορίας, πού δὲν θὰ πάθουν ποτὲ νὰ ζοῦν, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν ἀκόμα ἀνθρώπων στὸν κόσμο...

Μὰ τώρα ὁμως ἐπέρασαν, ἐπέρασαν γιὰ πάντα οἱ εὐτυχισμένοι ἐκείνοι καιροὶ τῆς ζωῆς μου.

Τώρα Λορέντζε, ὄλ' αὐτὰ τὰ πράγματα μοῦ φαίνονται ἀνόητα και μηδαμινὰ.

Σήμερα τὸ μυαλό μου εἶνε τυφλωμένο, τὰ μέλη μου τρέμουν και ἡ καρδιά μου εἶνε βαρῶ, πολὺ βαρῶ, ἀρρωστη...

Τὰ συστατικὰ γράμματα περὶ τῶν ὁποίων μοῦ γράφεις, φύλαξέ τα. Δὲν ἔχω καμμιά ἀνάγκη

X

7 Σεπτεμβρίου

'Ανοιξε τὰ παράθυρα τῆς κάμαρας τοῦ σπιτιοῦ μου Λορέντζε, και χαίρετσε ἐκ μέρους μου τοὺς ἀγαπημένους ἐκείνους λόφους, στοὺς ὁποίους πέρασα τῆς γλυκύτερες ἡμέρες τῆς ζωῆς μου.

(Ἀκολουθεῖ)